

Voorwoord

Voor u ligt Pedagogisch beleidsplan van Stichting kinderopvang 't Planzoentje. Het Pedagogisch beleidsplan is bedoeld als leidraad. Het biedt houvast en kan ondersteunend werken voor ieder die in het kinderdagverblijf werkt. Ook dient het ter oriëntatie voor de ouders van de kinderen die het kinderdagverblijf bezoeken.

In het Pedagogisch beleidsplan wordt uiteengezet hoe het beleid in de dagelijkse praktijk vorm krijgt.

Inleiding

Stichting Kinderopvang 't Planzoentje is een kleinschalig kinderdagverblijf waar kinderen centraal staan en wij bewust werken met verschillende leeftijden.

't Planzoentje is *méér* dan een plek waar ouders hun kind om praktische redenen naartoe brengen. Het is een verlengstuk van thuis, een liefdevolle en stimulerende leefomgeving waar kinderen zich prettig en veilig voelen.

Het Pedagogisch beleidsplan is een belangrijke basis voor kwaliteit. Het geeft aan wat de basisuitgangspunten zijn voor de uitvoering van het werk in de kinderopvang: delen in het opvoeden van jonge kinderen.

Wij delen samen met de ouders de zorg voor hun kinderen. In het Pedagogisch beleidsplan beschrijven we wat onze uitgangspunten zijn in de dagelijkse omgang met kinderen in het kinderdagverblijf en de naschoolse opvang. We laten zien wie onze leidsters zijn en wat u van hen mag verwachten, hoe we over groepsindeling denken en welke eisen we stellen aan de groepsruimten. Kortom we laten ouders weten aan wie zij hun kind toevertrouwen en waarop zij kunnen rekenen.

Leidsters vormen de peilers van de kwaliteit van onze opvang.

We zetten ons van harte in om een goede samenwerking met ouders op te bouwen. Wij horen dan ook graag hoe u thuis omgaat met uw kind, hoe uw kind thuis speelt, zich ontwikkelt en hoe hij/zij zich voelt. Door uitwisseling, vaak over alledaagse dingen, kunnen we er samen voor zorgen dat uw zoon of dochter een fijne kindertijd bij ons heeft.

De definitie van pedagogisch beleidsplan is alle formele en informele afspraken die samen continuïteit en gelijkgerichtheid geven aan het handelen met betrekking tot de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen.

Het beschrijven hiervan vraagt bereidheid erover na te denken, te praten, het ter discussie te stellen en tot overeenstemming te komen. Naast het openstaan voor kritiek is er ook enthousiasme nodig om op alle ideeën, meningen en handelingen in zo'n plan te zetten.

Opvoeden is een proces dat aan veranderingen onderhevig is en omdat wij ons willen blijven verbeteren, wordt ons pedagogisch beleid en handelen regelmatig opnieuw besproken en indien nodig bijgesteld.

Waar het in feite om gaat is om de visie en principes, die wij in de hele organisatie belangrijk vinden. Welke aspecten en uitgangspunten bepalen bij uitstek de kwaliteit van het werk?

Aandacht voor kwaliteit

Kinderopvang is een kwestie van vertrouwen. Ouders vertrouwen hun dierbaarste bezit toe aan een kinderdagverblijf. Een plek waar u en uw kind zich thuis voelen. Waar leidsters op een vriendelijke en professionele manier met uw kinderen omgaan.

Ouders moeten zekerheid hebben dat hun kind tijdens hun afwezigheid een veilige opvang en verantwoorde opvoeding wordt geboden. Het kind moet erop vertrouwen dat het in afwezigheid van zijn ouders kan terugvallen op een vertrouwde opvoeder, onbekommerd de omgeving te verkennen en te leren van de omgang met leeftijdsgenootjes.

Aandacht voor kwaliteit behoort vanzelfsprekend te zijn wanneer het gaat om een dergelijk belangrijke taak als kinderopvang. 't Planzoentje besteedt dan ook voortdurend en systematisch aandacht aan kwaliteit. Natuurlijk voldoet 't Planzoentje aan de kwaliteitseisen die de overheid stelt. Maar we doen meer. Onze aandacht voor kwaliteit uit zich in het voortdurend aanbieden van verdere scholing aan de medewerkers. Het geeft ouders en kinderen zekerheid dat in 't Planzoentje op deskundige wijze gewerkt wordt, allemaal gericht op het centrale doel: het welzijn en de ongehinderde ontwikkeling van de kinderen.

De groepen

De reguliere dagopvang

't Planzoentje kiest in de reguliere dagopvang voor één vaste, verticale groep, een groep kinderen met een oplopende leeftijd tot 4 jaar. Hierdoor leren de kinderen met zowel oudere als jongere kinderen om te gaan, kunnen zij van elkaar leren, voor elkaar opkomen, maar vooral rekening houden met elkaar.

De kinderen kunnen een hechttingsrelatie aangaan met groepsleiding en groepsgenoten.

Groepsgrootte

Het maximale aantal kinderen bij de reguliere dagopvang is 12, waarbij rekening wordt gehouden met de BKR (Beroepskrachtkindratio).

Aandacht voor de baby's

Rust **Regelmaat** en **Reinheid** ervaren jonge kinderen als houvast, vooral baby's. Vaste routines helpen ze hierbij. Ze weten dan dat de leidster die voor ze zorgt na het melk drinken, met ze knuffelt en dan op bed legt met vertrouwde knuffel of kroel. Dat biedt structuur en veiligheid. Vanuit die veilige wetenschap zullen baby's zich prettig voelen en zich daardoor beter ontwikkelen. Bij de baby's is de dagindeling zoveel mogelijk afgestemd op het ritme van de kinderen. Eet-en slaaptijden worden grotendeels van thuis vergenomen. Met de ouders spreken wij zorgvuldig het dagritme zoals thuis gehanteerd wordt door. Op den duur zullen de

groepsleidsters in staat zijn om de verschillende huiltjes van baby's te 'lezen' zodat zij de 'gevraagde' zorg kunnen verlenen.

De Bso-groep

In de buitenschoolse opvang kiest 't Planzoentje voor één vaste verticale groep, in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Hierdoor ontstaat er een sfeer van veiligheid en vertrouwen. Deze sfeer draagt bij tot een omgeving waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen, de visie van 't Planzoentje op kinderopvang. De groepen zijn zo opgebouwd, dat het activiteitenaanbod van de buitenschoolse aangepast kan worden aan de belevingswereld en interesse van de leeftijdsgroep.

Groepsgrootte:

Het maximale aantal kinderen bij de buitenschoolse-opvang is 22 , waarbij gekeken wordt naar leeftijd en het kind op zich.

Samen in dezelfde ruimte

Voor elk kind is er een ruimte, waar hij/zij zich vertrouwd voelt, een thuisbasis die kinderen (her) kennen als "eigen kamer". De inrichting van de ruimte, waar meubilair, speelmateriaal en kleuren afgestemd zijn op de ontwikkelingsfase van de kinderen, biedt geborgenheid. Hier leren kinderen elkaar kennen en raken met elkaar vertrouwd. Ze vinden het fijn om op ieders aanwezigheid te rekenen. In de vaste groep gaan baby's elkaar herkennen en ontwikkelen kinderen van één jaar of twee een duidelijke voorkeur voor één of twee groepsgenootjes; al vanaf de peutertijd ontstaan er heuse vriendschappen.

Pesten

Peuters en dreumesen kunnen elkaar enorm dwars zitten. Regelmatig is te zien dat zij elkaars speelgoed afpakken, aan elkaars haren trekken of bijten. Kinderen moeten leren om met andere kinderen om te gaan. Af en toe ruzie zoals vechten om speelgoed, hoort daarbij. Jonge kinderen kunnen zich namelijk nog niet verplaatsen in de gevoelens van een ander. Zij zijn meestal sterk op zichzelf gericht.

Als zij een pop willen hebben die net wordt vastgehouden door een ander kind, willen zij deze pop afpakken. Dat het andere kind dat niet zo leuk vindt, hebben zij niet in de gaten.

Rond het derde jaar beginnen veel kinderen door te krijgen hoe zij contact moeten leggen met andere kinderen. Zij merken dat het beter werkt om iets aan een ander kind te vragen dan om het meteen om te duwen. Sommige kinderen hebben wat meer de tijd nodig om te leren hoe zij met andere kinderen om kunnen gaan.

Kinderen leren het meest van de oplossingen die zij zelf bedenken. Dat geldt ook voor het oplossen van ruzies. Het is daarom niet verstandig om kinderruzies meteen te stoppen of de kinderen een kant-en-klare oplossing aan te bieden. Het helpt wel om kinderen steun te geven als ze er samen niet uitkomen. Een voorstel om 'om de beurt' met de pop te spelen of om 'samen' met alle poppen te spelen, kan kinderen helpen bij het oplossen van hun ruzie om de pop.

Ruzies tussen kinderen van deze leeftijd vallen niet onder het begrip pesten. Bij pesten zijn het steeds dezelfde kinderen die het slachtoffer zijn. Bij kinderen onder de vier jaar

speelt dit zelden een rol. Wij vinden het belangrijk dat er op de groepen een sfeer wordt gecreëerd van openheid, vertrouwen en acceptatie.

Wij doen dat op de volgende manier, zowel op kinderdagverblijf als op de buiten schoolse opvang:

- ☒ We geven zelf het goede voorbeeld, dit is van groot belang voor een goede, open sfeer en voorkomt pestgedrag.
- ☒ Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken, waar kinderen gerespecteerd worden in hun eigenheid en waar agressief gedrag van kinderen en pedagogisch medewerkers niet wordt geaccepteerd.
- ☒ Door samen (met de kinderen) gedragsregels af te spreken.
- ☒ Wij laten aan de kinderen zien dat iedereen verschillend is en dat iedereen zijn eigen talenten heeft. Dit benoemen we, net als de sfeer in de groep.
- ☒ Wij geven de kinderen en de groep als geheel vaak en bewust complimentjes.
- ☒ Wij laten kinderen elkaar helpen en geven complimenten als ze dat doen.

Pesten is voornamelijk iets dat voorkomt bij kinderen vanaf de basisschoolleeftijd. Hoewel wij er alles aan doen om pesten te voorkomen, hebben wij een pestprotocol waarin stapsgewijs aangegeven wordt hoe er gehandeld dient te worden wanneer er sprake is van pestgedrag. Hierbij is er aandacht voor de pester én degene die gepest wordt.

Doelstelling, visie en uitgangspunten m.b.t. de ontwikkeling en begeleiding van het kind

Pedagogische doelstelling

- Het opvangen, verzorgen en begeleiden van kinderen van 0 tot 12 jaar in een huiselijke en prettige sfeer, waarin ruimte wordt gegeven aan de eigenheid van ieder kind én aandacht aan het (*samen*) leven en (*samen*)spelen in groepsverband.

- Het bieden van een warme thuissituatie die wordt gecreëerd door de kleinschaligheid van het kinderdagverblijf.

Pedagogische Visie

Kinderopvang 't Planzoentje probeert bij het uitvoeren van haar taak een huiselijke en prettige sfeer te bieden, waar kinderen warmte, geborgenheid en ruimte voor de eigen specifieke ontwikkeling ervaren.

Bij Kinderopvang 't Planzoentje staan wij achter een persoonlijke benadering van ouder en kind binnen ons kleinschalig kinderdagverblijf. Wij vinden het belangrijk dat wij werken in een team van vaste medewerkers, zodat uw kind steeds dezelfde leidster krijgt. Hierdoor is het mogelijk om een vertrouwensband op te bouwen. Uw kind is u uiteraard zeer dierbaar en wij vinden het belangrijk dat u en uw kind het volledige vertrouwen krijgen die u beiden verdient.

Bij het halen en brengen van uw kind is er altijd tijd voor een persoonlijke uitwisseling van informatie met de betrokken leidsters. Zij dragen zorg voor een eerlijke en open uitwisseling over de dag van uw kind. Uw wensen en het belang van uw kind staan altijd centraal.

Ieder kind heeft het recht om zichzelf op zijn eigen manier en tempo te ontwikkelen

Pedagogische uitgangspunten

Wij hanteren de volgende uitgangspunten:

Respect

Kinderen groeien goed op in een klimaat waar liefde en respect belangrijk zijn. Wij vinden dat een ieder het recht heeft om zichzelf op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo te ontwikkelen. Naast dit respect voor ieder individueel kind leren wij kinderen respect te hebben voor elkaar, de groep, de volwassenen en de leefomgeving. Wij nemen het kind in al zijn uitingen serieus en laten opgedane ervaringen op een positieve manier onderdeel van zijn persoonlijkheid worden. Door de liefde en het respect dat wij tonen en door als volwassenen zelf het goede voorbeeld te geven, leren wij kinderen vol zelfvertrouwen op te groeien.

Eigenheid

Wij spreken ieder kind aan op zijn eigen mogelijkheden en talenten. Wij accepteren kinderen zoals ze zijn en gaan in op hun behoeften. Doordat wij ons vooral richten op de mogelijkheden, vaardigheden en capaciteiten kunnen de kinderen het zelfvertrouwen opbouwen dat zij nodig hebben.

Groep

Naast het respect voor het individu is in onze kinderopvang het opvoeden in de groep belangrijk. Wij leren kinderen *naast*, maar vooral *met* elkaar te leven. Wij leren kinderen dat relaties waardevol en belangrijk zijn door zelf hun onderlinge relaties en vriendschappen te respecteren. Door het tonen van respect voor elkaar, het leren rekening te houden met elkaar en dingen voor elkaar over te hebben, bieden wij kinderen de kans op te groeien tot waardevolle leden van de maatschappij. Ook dit moeten, mogen en kunnen kinderen spelenderwijs leren.

Leefomgeving

Voor ons is de leefomgeving de derde poot van ons pedagogisch handelen. Een uitdagende, stimulerende en veilige omgeving heeft een belangrijke invloed op de ontwikkeling van kinderen. De ruimtes, zowel binnen als buiten, moeten voor de kinderen speels en sfeervol zijn. De materialen waarmee ze zich spelenderwijs ontwikkelen zijn traditionele speel- en ontwikkelingsmateriaal. Kinderen maken deel uit van de maatschappij en wij betrekken dit in ons handelen. De plek waar onze kinderopvang plaatsvindt, is tevens een inspiratiebron en dit Pedagogisch beleidsplan zelf is ook een uiting van ons kwaliteitsbeleid.

We gaan uit van de vier pedagogische basisdoelen van opvoeding van kinderen in gezin en kinderopvang, van professor J.M.A. Riksen Walraven.

Wij bieden kinderen een gevoel van emotionele veiligheid, geven ze de gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke en sociale competentie en bieden ze de kans om zich de waarden en normen van onze samenleving eigen te maken.

De vier pedagogische basisdoelen van de opvoeding van de kinderen die door Prof. J.M.A. Rixen Walraven opgesteld zijn

- 1. Het bieden van emotionele veiligheid**
Een veilige basis creëren, een thuis waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Door deze geborgenheid zal het kind zich meer kunnen ontwikkelen. Als voorbeeld noemen we de doelstelling emotionele veiligheid en het pedagogische middel leidsterkind interactie: de aanwezigheid van vaste en sensitieve leidsters zorgen ervoor dat de emotionele veiligheid van het kind bevorderd wordt zodat het kind zich gaat hechten en zich geborgen voelt.
- 2. Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie**
Hiermee wordt bedoeld op het ontwikkelen van zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit die kinderen in staat stellen om allerlei soorten problemen op de juiste manier aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.
- 3. Het bieden van gelegenheid tot ontwikkelen van sociale competentie**
Hieronder valt een scala aan sociale vaardigheden, zoals het medeleven met andere kinderen, zich kunnen uiten, samen delen met andere kinderen, andere kinderen helpen, het opbouwen van vriendschap en het oplossen van conflicten met andere kinderen. Juist bij de kinderopvang kunnen wij kinderen extra sociale ontwikkelingsmogelijkheden aanbieden.
- 4. Het meegeven van waarden en normen**
Kinderen moeten de kans krijgen om waarden en normen te leren, de 'cultuur' eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken.

Normen & waarden

Kinderen maken deel uit van onze samenleving, samen met u en met ons en met nog zo velen die ze in de loop van hun leven zullen ontmoeten.

Ieder mens, dus ook ieder kind, probeert uit te vinden in hoeverre zijn/haar gedrag acceptabel is voor de omgeving.

Het is de taak van de leiding om daaraan grenzen te stellen. Belangrijk is, dat ieder kind zich bewust is/wordt van die gestelde grenzen. De leiding doet dat vanuit haar professionele deskundigheid, wij helpen ze bij hun morele ontwikkeling en werken zoveel mogelijk vanuit algemeen geldende normen en waarden met de kinderen.

Dat doen wij allereerst vanuit ons voorbeeldgedrag.

Door onze reacties ervaren kinderen de grenzen van goed en slecht, van mogen en moeten, en kopiëren dat. Elk kind is uniek. We respecteren hun autonomie en kiezen steeds voor een positieve benadering. We prijzen wat goed gaat en respecteren hun gevoelens van teleurstelling en boosheid.

We zijn ons er van bewust dat we ook onderling verschillen door onze eigen opvoeding en ervaring, delen die met elkaar en met ouders. Daarbij zijn wij ons steeds bewust van onze verantwoording als professionele opvoeder. We respecteren verschillende opvoedingsstijlen en gewoonten van ouders en houden daar zoveel mogelijk rekening mee.

Enkele voorbeelden van algemeen geldende normen en waarden

- Ongewenst gedrag wordt niet veranderd door slaan, maar door uitleggen en door het belonen van goed gedrag;
- Het kind moet zoveel mogelijk gestimuleerd worden maar hoeft niet per se resultaat te behalen;
- Er wordt zo min mogelijk gehoor gegeven aan competitie gedrag waarbij anderen zich minder voelen;
- Het kind wordt geleerd anderen in hun waarden te laten, en respect te hebben voor anderen; Pestgedrag wordt niet getolereerd;
- Het kind wordt gestimuleerd om zich "verantwoordelijk" te voelen, en met anderen te delen;
- Het kind leert dat aandacht gedeeld moet worden, zoals je op je beurt moet wachten voor het krijgen van een boterham of iets anders;
- Bepaalde grenzen en sociale regels leren in verschillende situaties, deze accepteren en nakomen;- Bij het bovenstaande wordt er wel rekening gehouden met de leeftijdsfase een onderdeel van ons opvoeden.

Integratie

Door kinderen met en zonder handicap of chronische ziekte te leren samen spelen, leren en leven komt integratie op gang. Wij gaan uit van ieders talenten, mogelijkheden, vaardigheden en capaciteiten. Door kinderen te leren dat anders niet gek is of stom, brengen wij integratie op gang. Voor ons is integratie gelukt als het "speciale" kind niet meer apart is.

Kijk naar kinderen, luister naar wat ze te vertellen hebben en neem ze serieus

Pedagogische stroming

’t Planzoentje heeft buiten haar eigen Pedagogische doelstelling, visie en uitgangspunten ook gekozen om vanuit het gedachtegoed van Dr. Thomas Gordon een ontwikkelingspsycholoog op het gebied van communicatie tussen ouder en kind, te werken.

De Thomas Gordon methode

De essentie van Gordons opvoedingsmethode is: *kijk naar kinderen, luister naar wat ze te vertellen hebben en neem hen serieus*. Sta niet meteen klaar met een oplossing om verdriet weg te nemen, maar laat hen zelf een oplossing bedenken. In Nederland is de visie van Gordon erg populair. In de methodiek van Gordon staat actief luisteren centraal.

Actief luisteren doe je door open te staan voor het kind. Door goed naar hem te kijken, kun je er achter proberen te komen wat hij wil zeggen. Als kinderen ondervinden dat je rekening met hen houdt, hen accepteert en naar hen luistert, zullen ze ook eerder naar jou luisteren.

Of in de woorden van Gordon: ‘Vanuit het respect voor elkaar ben je bereid naar elkaar te luisteren’. Als opvoeder ben je ook maar een mens, met eigen stemmingen, behoeften en gevoelens. Gordon stelt dat kinderen daar pas rekening mee kunnen houden als zij dit ook begrijpen. Het is dus belangrijk dat de opvoeder dit aan het kind duidelijk maakt, uitlegt. Dit gebeurt door een zogenaamde ‘ik-boodschap’. Vb: wanneer een volwassene hoofdpijn heeft, kan deze op een kind dat lawaai maakt reageren met: ‘‘Hou nu eens op met die herrie!’’ Maar zo’n opmerking ontaardt niet zelden in een conflict.

Beter is het volgens Gordon een ik-boodschap te geven: ``Ik heb vandaag hoofdpijn, Ik heb last van dat lawaai wat jij maakt``.

Als de volwassene een boodschap geeft waarin hij zijn behoefte en gevoelens uitlegt, geeft het de kinderen de vrijheid om daarop te reageren en met eigen oplossingen te komen. Kinderen zullen bereid zijn rekening met de volwassene te houden. Het kan soms al voldoende zijn om het probleem te verwoorden. Gordon is er van overtuigd dat kinderen heel goed in staat zijn zelf een oplossing te vinden. Hiermee stimuleer en respecteer je de zelfstandigheid van het kind. Samen tot een oplossing komen, waarbij ieder tevreden is, zonder dat je als opvoeder de strijd aangaat met het kind. De Gordon-methode wordt dan ook wel het 'geen-verlies' methode genoemd.

De ontwikkeling van kinderen en de houding van de begeleiding daarbij

De houding van de Pedagogische medewerker

De Pmer heeft een open houding waardoor het kind de eigen ontwikkeling kan doormaken. De pmer zal zeker sturend optreden en gewenst gedrag belonen. Ongewenst gedrag wordt zoveel mogelijk omgebogen door het kind iets anders aan te bieden.

Ontwikkeling van zelfstandigheid

Op eigen benen

Kinderen hebben behoefte om zich te ontwikkelen, nieuwe dingen te oefenen en trots te zijn op wat ze kunnen. *Wij stimuleren kinderen om op hun eigen benen te staan.*

Ze leren hun eigen mogelijkheden kennen door te onderzoeken en te spelen, elk in hun eigen tempo en elk op hun eigen manier. *Wij bieden uitdagende materialen en spelen in op hun initiatieven.*

Ze gaan op ontdekkingstocht, proberen oplossingen uit en doen zo allerlei ervaringen op die hen helpen hun veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit op een positieve manier te ontwikkelen.

Wij doen een stapje opzij om ze te laten oefenen, maar zijn altijd in de buurt om een oogje in het zeil te houden. We moedigen ze aan, prijzen hun initiatieven, accepteren, waarderen hun oplossingen en ideeën en troosten ze als het even niet mee zit.

B.v. zelf jas aan doen, opruimen van het speelgoed, naar toilet gaan. Het zelf willen oplossen moet wel binnen de mogelijkheden liggen van het kind. Wij waken hierover.

De ontwikkeling van de motoriek

Ook hier geldt dat elk kind een eigen unieke ontwikkeling doormaakt. Allerhande speelgoed, spelletjes en het maken van werkjes, dragen er aan bij dat elk kind zich ook kan ontwikkelen in zowel de grove als de fijne motoriek. Wij stimuleren de ontwikkeling van een kind door het zoveel mogelijk zelf te laten doen en waar nodig is hulp bieden. Ook laten wij de kinderen elkaar stimuleren.

De sociaal- emotionele ontwikkeling

Kinderen moeten zich fijn voelen, ook bij ons op 't Planzoentje.

Het bieden van emotionele veiligheid gaat ons daarom voor alles. Van daaruit stimuleren we kinderen ervaringen op te doen, te experimenteren en zich zo spelenderwijs te ontwikkelen (tot zelfstandige, sociale en unieke mensen). Kinderen kunnen daarbij rekenen op de leidsters die er altijd zijn als veilige, vertrouwde baken, voor een knuffel om te laten weten hoe trots we op ze zijn en om op te vangen als het even niet lukt.

Leidsters hebben oog en oor voor de eigenheid van ieder kind. Zij gaan respectvol en liefdevol om met de kinderen en scheppen de voorwaarden waarbinnen élk kind zichzelf kan zijn, zich ontspannen en prettig voelt. Door de verticale samenstelling van de groep kan ieder kind zich uitstekend oefenen in sociale vaardigheden, met op de achtergrond een Leidster die de grenzen aangeeft. Het kind gaat om met leeftijdsgenootjes en met jongere en oudere kinderen en dat resulteert in een gebalanceerde sociaal emotionele ontwikkeling.

De ontwikkeling voor zang, dans en muziek

In de dreumes- en peutergroep vinden wij het belangrijk dat er wordt gezongen en gedanst.

Het beluisteren van muziek en het bespelen ervan hoort daar ook bij.

Het zingen is een vast ritueel van de dag.

Bij het zingen van de liedjes worden er bewegingen gemaakt op de maat van de muziek d.m.v. handen geklap en stampen met je voeten.

Ook zijn er muziekinstrumenten aanwezig waar de kinderen op hun "eigen wijze" manier kunnen meedoen.

De taalontwikkeling

Er wordt op 't Planzoentje gesproken in de Nederlandse taal. Doordat de leidsters duidelijk en constant praten met de kinderen wordt de taalontwikkeling optimaal gestimuleerd. Ook als het kind nog moeilijk uit de woorden komt zal steeds getracht worden het kind te verstaan. Daarnaast wordt gestimuleerd om alles duidelijk te zeggen. Maar ook hier heeft ieder kind zijn eigen, unieke ontwikkeling.

Samengevat

Kinderen zijn sociale wezens. Ze leren van ons en van elkaar. Ze delen ervaringen, zoeken samen oplossingen, leren overleggen en hebben plezier met elkaar. We hebben aandacht voor relaties onderling en voor activiteiten die onderlinge contact stimuleren. Spel, bewegen, dans, muziek en (voor)lezen behoren dan ook tot de dagelijkse activiteiten. De inrichting van de ruimten, binnen en buiten, en het gevarieerde materiaal spelen hierbij vanzelfsprekend een rol.

Vier-ogen principe

De definitie zoals opgenomen in de wetgeving: de houder van een kindercentrum organiseert de dagopvang op zodanige wijze, dat de beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij/zij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.

Het vier-ogen principe is een van de adviezen uit het rapport Gunning.

Naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak heeft de commissie Gunning in haar rapport de term vier-ogen principe geïntroduceerd.

Het vier-ogen principe betekent dat er altijd een volwassene met een pedagogisch medewerker moet kunnen meekijken en meeluisteren.

Toelichting vier-ogen-principe

- Het team; de pedagogisch medewerkers, stagiaire(s), vrijwilligers en hoofd/manager zijn de sociale controle. Zij kunnen gedurende de dag bij elkaar naar binnenlopen op de groep. Maar ook de ouders zijn onze vier-ogen-principe, in de ochtend en einde van de middag is er veel verloop op de groep.
- De ruimtes zijn transparant door het gebruik van ramen in de wanden en deuren. Er is 1 gezamenlijke verschoonruimte. De locatiemanager loopt rond, stagiaires zijn nooit alleen op de groep, brengen geen kinderen alleen naar bed en verschonen geen kinderen alleen.
- Er is altijd meer dan één pedagogisch medewerker aanwezig op de groep.
- Pedagogisch medewerkers gaan altijd met z'n tweeën (of meer) op stap met de kinderen.
- Pedagogisch medewerkers lopen regelmatig elkaars groepsruimtes binnen zonder kloppen. De locatiemanager komt regelmatig binnen in de groepsruimtes.
- Er is een doorzichtige afscheiding tussen groepsruimtes en verschoonruimte.
- Groepen worden samengevoegd als er maar één pedagogisch medewerker aanwezig is.

Huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Op 1 juli 2013 treedt de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking.

't Planzoentje werkt met de meldcode van de Brancheorganisatie Kinderopvang.

In deze Meldcode worden 3 te volgen routes beschreven wanneer er sprake is van vermoeden van kindermishandeling:

1. Route bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling
2. Route bij signalen van kindermishandeling door een beroepskracht
3. Route bij signalen van seksueel-grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

D.m.v. Teamoverleg 2x per jaar, speciaal gericht op het gebied van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld blijven wij als pw's op de hoogte en actief.

Wij nemen dan door o.a. de signalen, de routes, de gespreksvoering, kinderen die opvallen, de 5 stappen die er gesteld zijn, en die er genomen moeten worden bij een constaterend, "niet plus gevoel".

Wanneer op het 't Planzoentje het vermoeden bestaat dat een kind mishandeld of

seksueel misbruikt wordt, zal er, na intern overleg tussen de pedagogisch medewerkers en Hoofd/locatiemanager gehandeld worden volgens de 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'. De meldcodemap is te vinden bij de kdv-groep. Tevens hebben wij ook een sociale kaart op 't Planzoentje.

Afwegingskader Meldcode Kindermishandeling

De verbeterde Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, met daarin het nieuwe afwegingskader, is 2 juli 2018 aan minister Hugo de Jonge(VWS) gepresenteerd.

Het afwegingskader moet professionals helpen om sneller in actie te komen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling

De wetgeving rondom de Meldcode wordt per 1 januari 2019 aangepast: melden bij veilig thuis wordt bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid verplicht.

Om pedagogisch medewerkers(en andere beroepskrachten die werken met de Meldcode) te helpen bij het bepalen of er sprake is van deze vermoedens, is er een afwegingskader aan de meldcode toegevoegd.

Vijf stappen Meldcode

We noemen de stappen uit de Meldcode, met de afwegingskader:

Stap 1: In kaart brengen van signalen:

De beroepskracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt dit vast.

Stap 2: Collegiale consultatie en bij twijfel Veilig thuis en/of een letseldeskundige

De beroepskracht bespreekt de signalen met de aandachtsfunctionaris.

Dit is de medewerker werkzaam binnen de kinderopvangorganisatie met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het wordt aanbevolen om bij twijfel advies te vragen aan Veilig thuis of een letseldeskundige.

Dit is doorgaans een taak voor de aandachtsfunctionaris(of dit wordt in overleg met de aandachtsfunctionaris opgepakt)

Stap 3: Gesprek met de ouder(en indien mogelijk met het kind)

De aandachtsfunctionaris bespreekt de signalen met de ouders, en indien mogelijk met het kind.

De kinderopvangorganisatie kan er echter ook voor kiezen dat het gesprek door de beroepskracht wordt uitgevoerd, eventueel samen met de aandachtsfunctionaris, bemiddelingsmedewerker of leidinggevende. In die gevallen wordt het gesprek altijd voorbereid met de aandachtsfunctionaris.

Ook kan tijdens de voorbereiding ondersteuning worden gevraagd aan Veilig Thuis.

In de voorbereiding is het van belang rekening te houden met emoties van de ouder(s) en het kind, zoals boosheid,verdriet en angst veroorzaakt door onmacht, loyaliteit, isolement en schaamte.

Stap 4: Wegen van het geweld en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis en stap 5: beslissen aan de hand van afwegingskader

De beroepskracht weegt in samenwerking met de aandachtsfunctionaris op basis van signalen, van het (extern) ingenomen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen aan de hand van het afwegingskader en al dan niet in overleg met Veilig Thuis.

Afwegingskader

In stap 4 en 5 wordt het afwegingskader toegepast. Het afwegingskader bestaat uit de volgende twee afwegingen:

Afweging 1: Is melden noodzakelijk?

Afweging 2: Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk?

Het is van belang dat beide afwegingen in deze volgorde worden genomen. Een beroepskracht vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand het afwegingskader. Vervolgens besluit de signalerende beroepskracht of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel deze beroepskracht als de betrokkenen behoort. Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met Veilig Thuis worden beantwoord.

Bij twijfel over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling is het verplicht om Veilig Thuis te raadplegen.

Meldnormen

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig thuis in de volgende situaties:

Meldnorm 1

In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.

Meldnorm 2

In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en op zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm 3

Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Ondersteunen en beschermen

De betrokkenheid van de beroepskracht bij het kind en ouders en mogelijke gezinsleden houdt niet op na de melding. Er wordt verwacht dat de beroepskracht, naar mate van zijn mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Veilig Thuis houdt degen die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die ingang worden gezet.

Protocol Kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag

In het protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Meldplicht bij het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag bij kinderen onderling

Bijlagen waaronder:

- Sociale kaart
- Signalenlijst kindermishandeling 0- 4-jarigen
- Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12- jarigen
- Observatielijst
- Het kinddossier.

Aangifte bij een Opsporingsambtenaar

Bij Sekueel misbruik of geweld in de kinderopvang.

Heeft u een vermoeden dat iemand seksueel wordt misbruikt binnen de kinderopvang, meld dit dan bij de leiding of een vertrouwenspersoon van de kinderopvang.

Heeft u concrete aanwijzingen van seksueel misbruik?

Bel de politie via 0900 8844 en vraag naar de zedenpolitie,
Bel Veilig Thuis via 0800 2000 of bel met
Het Centrum Sekueel geweld (CSG) 0800 0188.

De vertrouwensinspecteur voor de Kinderopvang

De vertrouwensinspecteur voor de Kinderopvang adviseert werkgevers, werknemers en ouders als zij aanwijzingen hebben dat een werkgever of werknemer(profesional) seksueel of ander geweld tegen een kind gebruikt.

Ouders kunnen de vertrouwensinspecteur raadplegen wanneer zij een vermoeden hebben van seksueel misbruik, seksuele intimidatie en/of geweld tegen kinderen in het Kindercentrum of Peuterspeelzaal.

Voor professionals in de kinderopvang die een vermoeden hebben van seksueel misbruik of intimidatie of een vermoeden hebben van geweld tegen kinderen tijdens de opvang, geldt een meld- en overlegplicht.

De vertrouwensinspecteur in de kinderopvang

De veiligheid van kinderen staat voorop in de kinderopvang en peuterspeelzalen.

Het gaat immers om kinderen in een kwetsbare leeftijdsgroep.

De werkgevers en werknemers in de kinderopvang en peuterspeelzalen hebben hier een grote taak in. De continue screening van iedereen die in de kinderopvang werkt en de introductie van de vertrouwensinspecteur helpen daar bij. Een werkgever moet vanaf 1 juli 2013 altijd overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs bij aanwijzingen van seksueel of ander geweld door een werknemer.

Het team van vertrouwensinspecteurs bij de Inspectie van het Onderwijs is tijdens kantooruren te bereiken op het telefoonnummer 0900-1113111.

De vertrouwensinspecteur luistert, adviseert en informeert

De vertrouwensinspecteur adviseert werkgevers,* werknemers ** en ouders als zij aanwijzingen hebben dat een werkgever of werknemer in de kinderopvang seksueel of ander geweld tegen een kind gebruikt.

De vertrouwensinspecteur adviseert de werkgever, werknemer of ouder wat zij kunnen doen. Hij kan helpen bij het doen van aangifte of bij het indienen van een formele klacht. De vertrouwensinspecteur onderzoekt niet of een werkgever of werknemer het misdrijf heeft gepleegd. Dat doet de politie.

De vertrouwensinspecteur is bij wet uitgezonderd van de plicht om aangifte te doen en heeft een geheimhoudingsplicht. Wat de vertrouwensinspecteur precies doet, hangt af van de melding. Ook heeft de vertrouwensinspecteur een andere rol bij een melding door een werkgever dan bij een melding door een werknemer of door een ouder. Onderstaande situaties geven aan wat de vertrouwensinspecteur doet.

NB. Als een werknemer rechtstreeks met de vertrouwensinspecteur belt, krijgt de werknemer het advies om meteen contact op te nemen met de werkgever.

*Met werkgever wordt bedoeld de houder van een kindcentrum, gastouderbureau of peuterspeelzaal. Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende, bijvoorbeeld een locatiemanager of een directeur dat namens hem doet.

** Onder werknemers vallen alle werkzame personen in kindcentra, bij gastouder(bureaus) en peuterspeelzalen. Dus ook gastouders, leidinggevendenden, vestigingsmanagers, kantoorpersoneel, vrijwilligers en stagiaires.

Situaties

A. Een werkgever heeft aanwijzingen dat een werknemer seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind

Stap 1 Werkgever neemt meteen contact op met de vertrouwensinspecteur.

Stap 2 De vertrouwensinspecteur overlegt met de werkgever of er aangifte gedaan moet worden. Stap 3 Werkgever doet aangifte bij politie.

B. Een werknemer heeft aanwijzingen dat een collega seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind

Stap 1 De werknemer doet meteen melding van de aanwijzingen bij zijn werkgever.

Stap 2 De werkgever neemt meteen contact op met de vertrouwensinspecteur over de melding van zijn werknemer.

Stap 3 De vertrouwensinspecteur overlegt met de werkgever of er aangifte gedaan moet worden. Stap 4 Werkgever doet aangifte bij politie.

C: Een werknemer vermoedt dat zijn werkgever seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind

De werknemer moet aangifte doen bij de politie.

De werknemer kan overleggen met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de werknemer helpen bij het doen van aangifte.

D. Een ouder heeft aanwijzingen dat een werknemer of de werkgever seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind

De ouder kan in dergelijke gevallen contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de ouder advies geven over de te nemen stappen en over het doen van aangifte.

Als de ouder aanwijzingen heeft dat een werknemer geweld gebruikt tegen een kind dan zal de vertrouwensinspecteur hem adviseren contact op te nemen met de werkgever. De werkgever moet overleggen met de vertrouwensinspecteur. Hierna volgen de stappen zoals de vertrouwensinspecteur die neemt bij een melding door een werkgever.

Bovenstaande informatie via:

[Brochure 'Vertrouwensinspecteurs in de kinderopvang'](#)

Signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling

Mentorschap

Binnen 't Planzoentje vinden we het belangrijk dat ieder kind geen belemmering ondervindt in zijn/haar ontwikkelingsproces. Het signaleren van eventuele problemen in de ontwikkeling van de peuter is een taak van het kinderdagverblijf. De pedagogische medewerker let op de totale ontwikkeling van het kind. Wanneer gesignaleerd wordt dat de spontane ontwikkeling van een kind geremd wordt, door welke oorzaak dan ook, helpen wij in overleg met de ouders en naar vermogen van de pedagogisch medewerker, het ontwikkelingsproces extra te stimuleren.

De pedagogische medewerker is dan ook geschoold in het signaleren van ontwikkelingsproblemen. Deze deskundigheid wordt bij gehouden door bij- en nascholing. Ieder kind krijgt/heeft een mentor toegewezen gekregen. Deze mentor concentreert zich extra op de ontwikkeling van het kind en bespreekt deze met de ouders, gesprekken met ouders kunnen aanleiding zijn tot gericht observeren. Uiteindelijk kan dit leiden tot extra ondersteuning door bijvoorbeeld een extern begeleider.

In uitzonderlijke gevallen kan in overleg met medewerkers via het Centrum voor Jeugd en Gezin een verwijzing plaatsvinden. Gericht observeren gebeurt altijd alleen in overleg en met toestemming van ouders.

Uitgangspunten en werkwijze

- ☐ De mentor draagt in het kinderdagverblijf samen met de ouders de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelingsproces van de kinderen.
- ☐ De pedagogisch medewerkers hebben onderling regelmatig overleg over de kinderen. Indien nodig proberen zij oplossingen te zoeken.
- ☐ Het is belangrijk om vroegtijdig te signaleren en een handelingsplan op te stellen om de ontwikkeling van het kind te stimuleren.
- ☐ Wanneer de pedagogische medewerker en/of mentor signaleert dat een kind opvallend gedrag vertoont (of achterblijft in een ontwikkeling) kijkt, handelt en observeert ze heel bewust. Dit gebeurt altijd met toestemming van de ouders.
- ☐ Overdracht naar de ouders gebeurt dagelijks mondeling tijdens de haal/breng momenten. Daarnaast is een 10 minuten gesprek op aanvraag van leidster of ouder mogelijk.
- ☐ Indien nodig kan, met toestemming van de ouders, de mentor overleggen met de wijkverpleegkundige. In dit overleg kan besloten worden om de extern begeleider te

raadplegen. Deze begeleider stelt samen met de ouders en pedagogisch medewerker een handelingsplan op voor de speelzaal.

Structureel volgen van de ontwikkeling van het kind

Dankzij het aanstellen van een mentor per kind is ieder kind in beeld en wordt zijn ontwikkeling nauwkeurig gevolgd. Zo kan de mentor aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren om de volgende stap te zetten. Het kind wordt zodoende planmatig gevolgd en gestimuleerd. Op deze manier volgt 't Planzoentje het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen, zodat zij hen zo goed mogelijk kunnen begeleiden en ondersteunen. Een kind volgsysteem is niet verplicht, wel planmatig volgen en registreren.

In de dagopvang wordt aan ouders periodiek een gesprek over de ontwikkeling van hun kind aangeboden. De ouder is niet verplicht op dit aanbod in te gaan. Vanuit de dagopvang is de overdracht van gegevens over het kind naar basisonderwijs in het pedagogisch beleidsplan als maatregel opgenomen.

Overdracht reguliere dagopvang naar basisschool en/of Bso 't Planzoentje

Bij 't Planzoentje wordt er gewerkt met het overdrachts-volginstrument de peuter-estafette.

De peuter-estafette is een overdrachtsdocument (kind volgsysteem van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf naar basisschool) waarmee de leidsters hun indruk over de gehele ontwikkeling van uw vierjarige peuter vastleggen.

Enkele weken voordat uw kind 4 jaar wordt vullen de leidsters het document in en bespreken dit met de ouders/verzorgers. Het is belangrijk om een vertrouwensband op te bouwen met de ouders en deze voortdurend op de hoogte te houden over het welzijn en ontwikkeling van het kind, zodat ze niet verrast worden met verrassingen bij de overdracht. Andersom wordt er ook verwacht dat ouders enige input leveren bij de opdracht. Optie is om ouders te ondersteunen tijdens het gesprek op school door mee te gaan.

Met oog op privacy wordt de peuter estafette uitsluitend aan de ouders overhandigd, zodat het aan de toekomstige leerkracht van de basisschool gegeven kan worden. De Leerkrachten van de basisschool worden hiervan op de hoogte gebracht. De informatie vanuit de peuter estafette is voor de toekomstige leerkrachten een duidelijk handvat om meer gericht te handelen naar de behoeften van het kind. De ontwikkeling van uw kind kan in een ononderbroken leerlijn van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf naar basisschool gevolgd.

Voor de overdracht van gegevens over een vierjarig kind ontvangt de ouder voortaan een extra Energieverslindende om aan school of BSO te geven. De ouder bepaalt dat in de meeste gevallen zelf. Wanneer uw kind bijvoorbeeld problemen heeft in zijn/haar ontwikkeling, krijgt het op deze manier sneller de nodige ondersteuning omdat de toekomstige leerkracht op de hoogte is van bepaalde aandachtspunten.

Ook als de gehele ontwikkeling van uw kind voorspoedig verloopt, is het belangrijk dat de toekomstige leerkracht hiervan op de hoogte is.

In de peuterestafette komen de volgende ontwikkelingsgebieden aan bod:

- sociaal- emotionele ontwikkelingsgebieden
- fijne- en grove motoriek
- speel- en leergedrag
- taalontwikkeling
- zelfredzaamheid

De peuter estafette biedt u ook de gelegenheid om het gedrag van uw kind in de thuissituatie te beschrijven. Dit kan worden ingevuld door uzelf of tijdens de bespreking van de peuter estafette met de leidster.

Mocht uw kind naast het 't Planzoentje ook een peuterspeelzaal bezoeken, dan wordt het formulier door de één van onze PW van 't Planzoentje ingevuld, omdat het kind naar alle waarschijnlijkheid op het kinderverblijf meer uren aanwezig is. De PW is tevens ook de mentor van het kind.

Nadat de overdracht heeft plaatsgevonden en het kind op de basisschool zit, wordt er na enkele weken contact opgenomen met de ouders om te vragen hoe het met hun kind gaat, en wat hun ervaringen zijn.

Bij het vormgeven van de overdracht wordt de oudercommissie erbij betrokken.

Adv-Bso overgang

Bij 't Planzoentje zijn de lijnen kort wat betreft de overgang van reguliere dagopvang naar buitenschoolse opvang.

Door de kleinschaligheid van 't Planzoentje, 1 stamgroep van 0-4 jr en 1 stamgroep van 4-12 jr. en aan de hand van de observaties die er zijn gemaakt, de continuïteit van het personeel op de groep, de eventuele wen-uurtjes op de bso groep, er wordt rekening gehouden met de BKR, verloopt de overgang voor spoedig.

Tot slot

Er wordt gestreefd naar kindvriendelijke overgang, zo spreekt men, dit kan alleen maar als alle partijen hun steentje bijdragen om het zo voor het kind, de overgang naar school of bso makkelijk, veilig en vertrouwelijk mogelijk te maken.

Er zijn vijf elementen die bijdragen aan **een kindvriendelijke overgang**. De overgang wordt kindvriendelijker naarmate:

- ▶ voorschoolse voorzieningen en scholen samenwerken;
- ▶ de informatieoverdracht tussen voorschoolse voorzieningen en scholen geregeld is;
- ▶ er sprake is van een doorgaande lijn tussen voorschoolse voorzieningen en scholen;
- ▶ ouders meer worden meegenomen in het overgangsproces;
- ▶ kinderen meer worden meegenomen in het overgangsproces.

Signaleringsbeleid

Voorwoord

Pedagogisch medewerkers op het kinderdagverblijf nemen naast ouders, verzorgers en hun familie een gedeelte van de opvoeding van de kinderen over. De kinderopvang is vaak de eerste plaats waar kinderen regelmatig buiten de eigen gezinssituatie een aantal uren per week tussen leeftijdsgenootjes zijn. Pedagogisch medewerkers maken een aantal ontwikkelingsmomenten van dichtbij mee en zullen daardoor ook signaleren welke kinderen zich langzamer of anders ontwikkelen dan de andere kinderen. Om voor deze kinderen de voorwaarden te scheppen waardoor ze beter kunnen functioneren zijn in dit protocol richtlijnen vastgelegd.

De pedagogisch medewerker kan aan de hand van dit protocol de stappen nemen die nodig zijn om kinderen met opvallend gedrag beter te begeleiden. Waar “ouders” staat vermeld kan ook worden gelezen: ouder, verzorger, of verzorgers.

Inhoudsopgave:

Wat is opvallend gedrag?

- Gedragsproblemen
- Ontwikkelingsproblemen
- Aangeboren beperking

Welke stappen dien je te ondernemen?

- Signaleren
- Verhelderen

Stappenplan

Gesprek ouders/verzorgers

Observeren

Advies en ondersteuning

Plan van aanpak

Advies en ondersteuning externe organisaties

Terugkomen op gemaakte afspraken

Ouders willen geen hulp

Het gedrag van een kind is niet toelaatbaar op de groep

Afsluiting

Wat is opvallend gedrag?

Gedragsproblemen

Bepaalde gedragsuitingen zoals agressie, angst en drift zijn bij sommige kinderen vaker dan normaal aanwezig. Soms gaat dit gepaard met problemen in het leggen van contacten met andere kinderen en volwassenen. Dergelijk gedrag leidt meestal tot problemen bij het kind zelf en in de relatie die het kind met de omgeving heeft. Ook is het mogelijk dat een kind heel teruggetrokken is, nauwelijks opvalt in de groep en moeilijk contact maakt met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers.

Ontwikkelingsproblemen

Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo. Het ene kind ontwikkelt zich in een bepaalde periode op een specifiek ontwikkelingsgebied meer dan de ander. De een kan sneller lopen, de ander sneller praten. Op een bepaalde leeftijd hebben de meeste kinderen een aantal vaardigheden ontwikkeld. Aan de hand daarvan is een gemiddelde vastgesteld. Er zijn kinderen die boven het gemiddelde zitten, anderen zitten er net onder. Wanneer een kind zich merkbaar langzamer ontwikkelt dan voor zijn leeftijd gebruikelijk is, kan het zijn dat er een probleem is met zijn ontwikkeling.

Aangeboren beperking

Er kan ook sprake zijn van een aangeboren beperking. Denk b.v. aan: contactstoornissen, een lichamelijke beperking of een afwijking aan het gehoor of gezichtsvermogen. Een kind kan opvallend gedrag vertonen zoals aangegeven bij: ontwikkelings- en gedragsproblemen. Voor pedagogisch medewerkers is het belangrijk om ook met de mogelijkheid rekening te houden dat het opvallend gedrag wordt veroorzaakt door een aangeboren beperking.

Welke stappen dien je te nemen wanneer je opvallend gedrag bij een kind signaleert?

Signaleren

Signaleren betekent dat je opmerkzaam bent op iets dat opvalt bij kinderen. Je vraagt je af of het iets is om je zorgen over te maken. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers niet te lang blijven rondlopen met vragen en twijfels, maar er werk van maken. Als problemen tijdig herkend worden, dan kan het vaak voorkomen worden dat ze verergeren. Door in een vroeg stadium signalen te herkennen als een stoornis of risico voor de ontwikkeling, kunnen pedagogisch medewerkers een bijdrage leveren aan vroegtijdige onderkenning. Om je te helpen bij het herkennen van kinderen met opvallend gedrag is in dit protocol een naslagwerk opgenomen waarin je kunt opzoeken welke stappen je kunt nemen als je opvallend gedrag signaleert. Als er gegronde redenen zijn om te vermoeden dat er sprake is van kindermishandeling en/of verwaarlozing treedt onmiddellijk het protocol: “Vermoeden kindermishandeling” van de organisatie in werking. Een pedagogisch medewerker dient haar zorgen en twijfels zo snel mogelijk te delen met haar leidinggevende.

Verhelderen

Om te besluiten of er iets gedaan moet worden, is het belangrijk om eerst meer duidelijkheid te krijgen over het signaal. Daartoe dient het zorgformulier (bijlage 1) door de contactpersoon van het kind ingevuld te worden. Ook is het noodzakelijk te overleggen met de leidinggevende en de rest van de teamleden. Na beantwoording van de vragen in het zorgformulier moet er een afweging gemaakt worden of het probleem werkelijk zorgwekkend is en welke stappen er te nemen zijn. (zie stappenplan). Er is vanaf dan sprake van dossiervorming. Dit dossier wordt opgeborgen in een afgesloten kast op de locatie.

Stappenplan bij kinderen met opvallend gedrag

Het tijdspad is hierbij bedoeld als richtlijn!

Stap	WIE	ACTIE	TIJDSPAD
Signaleren	Pedagogisch medewerker	Problemen bespreken met collega's	Bespreken in teamoverleg (vraag je hierbij af of het kan

			wachten tot het overleg)
Verhelderen	Pedagogisch medewerker	In overleg met de leidinggevende wordt beslist of er een gesprek met ouders moet komen om de zorg kenbaar te maken	Maximaal 2 weken na het teamoverleg
Gesprek met ouders	Contactpersoon kind Indien nodig samen met leidinggevende	Benoemen wat er is gesignaleerd. Vraag of ouders het herkennen en wat hun bevindingen zijn. Zorg uitspreken. Maak hierna een nieuwe afspraak met ouders	Maximaal 2 weken na teamoverleg
Observeren	Contactpersoon kind Indien nodig samen met leidinggevende	Observatie maken van het kind op de groep aan de hand van observatieformulieren. Het gehele team houdt op schrift opvallend gedrag bij en beschrijft de contactmomenten met ouders	In de tussenliggende weken tussen 1e en 2e gesprek met ouders
Vervolg gesprek ouders	Contactpersoon kind Indien nodig samen met leidinggevende	Met ouders wordt de observatie besproken en samen met hen wordt er naar de volgende stap gekeken. Wat zijn de mogelijkheden?	Maximaal 2 tot 3 weken na eerste gesprek
Vervolg n.a.v. Het 2de gesprek ouders	Contactpersoon kind Indien nodig samen met leidinggevende	Afspraken maken met ouders over gezamenlijke omgang t.a.v. opvallend gedrag van hun kind Indien nodig wordt er extern hulp gezocht, b.v. door een	Maximaal 2 weken na het vervolgesprek met ouders

		<p>signalering in de verwijsindex. Initiatief ligt bij ouders.</p> <p>Pedagogisch medewerker biedt ondersteuning.</p> <p>Bespreek met ouders hoe je contact houdt.</p>	
Ouders willen geen hulp	Contactpersoon kind en/of leidinggevende	<p>Overleg altijd met de leidinggevende Blijf in gesprek met ouders. Vraag je af of het wenselijk of noodzakelijk is dat er hulp wordt ingeschakeld. Bij direct gevaar altijd ingrijpen. Plan een nieuw gesprek met ouders en blijf ze informeren.</p>	Bespreken in teamoverleg (vraag je hierbij af of het kan wachten tot het overleg)
Evaluatie	Contactpersoon kind en/of leidinggevende	Voraf evalueren met team en leidinggevende daarna evaluatie met ouders	Maximaal 3 maanden na het starten van het plan van aanpak
Afsluiting	Contactpersoon kind en/of leidinggevende	Dossier afsluiten of doorverwijzen naar andere instanties	Afhankelijk van situatie, afspreken onder partijen in evaluatie

Gesprek ouders

Het probleem hoeft nog niet helder te zijn voordat de ouders er in worden betrokken. Juist in een zo vroeg mogelijk stadium is het goed de zorgen die er rondom een kind zijn met hen te delen. De pedagogisch medewerker maakt daartoe binnen twee weken een afspraak met de ouders. Indien nodig kan de leidinggevende hierbij aanwezig zijn. De wijze waarop het probleem bespreekbaar gemaakt wordt is van essentieel belang. Een dergelijk gesprek moet gevoerd worden in de sfeer van 'ik maak me zorgen', ik zag dat ..... teruggetrokken is of dat .... erg veel conflicten heeft, etc. Belangrijk punt hierbij is om aan de ouders te vragen of zij dezelfde ervaring hebben. Op deze manier bied je ouders een handreiking om erover te praten en wordt er een ingang gezocht om het probleem bespreekbaar te maken, zonder dat de ouders zich gelijk veroordeeld hoeven te voelen.

Samenvattend moeten in een gesprek met ouders de volgende punten naar voren komen:

☒ De ouders wordt verteld wat is opgevallen. Zorg er voor dat dit feitelijke informatie is.

☒ Er wordt aan de ouders gevraagd of zij dit ook opgemerkt hebben.

☒ De pedagogisch medewerker geeft aan welke zorgen zij en het team hebben

☒ Er wordt aan de ouders gevraagd of zij die zorg delen.

☒ Er wordt gevraagd hoe ouders in dat geval met het bepaalde gedrag omgaan.

Als uit het antwoord van de ouders/ wordt begrepen dat zij de opvoedingsvragen van de pedagogisch medewerker delen, dan vraagt de pedagogische medewerker of ouders willen samenwerken met het team om samen naar hulp, oplossingen of andere mogelijkheden voor hun kind te zoeken.

De pedagogisch medewerker observeert het kind de komende twee weken. De pedagogisch medewerker maakt daarna een vervolgspraak met de ouders. In het vervolgsprek wordt samen met de ouders naar een oplossing gezocht.

Wanneer er besloten wordt om samen met ouders tot een plan van aanpak te komen, zonder de hulp in te roepen van derden, dan is het belangrijk om binnen 3 maanden met ouders te evalueren. Wanneer er hulp van buitenaf wordt ingeroepen, dan ligt het initiatief bij de ouders.

Aan de hand van de sociale kaart, kan gekeken worden welke hulp het beste bij ouders zou passen. Ook is het mogelijk om de gegevens van het kind in de verwijsindex te plaatsen. De verwijsindex is een digitaal instrument dat gebruikt wordt door het Centrum voor Jeugd en Gezin. (Het CJG) waarbij professionals in de welzijnssector, sneller gezamenlijk een plan van aanpak kunnen maken voor een kind en/of het gezin.

Hiervoor moet altijd toestemming van de ouders worden gevraagd. Meer informatie over het centrum voor jeugd en gezin is te vinden in de werkplannen van het pedagogisch beleid voor kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en peuterspeelplaatsen.

Observeren

Observeren is kijken en/of luisteren, waarbij dat wat gezien wordt, geregistreerd wordt. Het verschil met kijken en luisteren in het dagelijkse doen en laten ligt in het feit dat er zoveel mogelijk objectief gekeken wordt. Tijdens het kijken worden er geen conclusies getrokken en oordelen geveld. Het interpreteren van gevoelens, zoals medelijden, boosheid, geamuseerd zijn dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden. Ook het registreren moet zo objectief mogelijk gebeuren. Het observeren gebeurt door de pedagogisch medewerker.

Hiertoe dient het zorgformulier, bijgesloten in dit protocol ingevuld te worden. Dit formulier kan worden besproken in het team waar de leidinggevende bij aanwezig is.

Advies en ondersteuning

Leidinggevendenden kunnen voor advies en ondersteuning terecht bij de manager kinderopvang en de coördinator kwaliteit.

Plan van aanpak

Het is noodzakelijk het plan van aanpak te bespreken in het team en met de leidinggevende. Ieder lid van het team moet weten wat erin staat en wat er aan de ouders wordt voorgelegd. Het is van belang dat ieder teamlid zich ook aan de afspraken houdt die erin staan, zodat er voor het kind een optimale situatie ontstaat om het gedrag te veranderen. Denk ook om de overdracht naar invallers en stagiaires toe.

Spreek met elkaar de evaluatiemomenten af, waarin er als team wordt gekeken of er verbetering optreedt en of de gemaakte afspraken eventueel aanpast moeten worden.

Advies en ondersteuning externe organisaties

Organisaties waar pedagogisch medewerkers en ouders terecht kunnen wanneer er zorg is over de ontwikkeling van een kind zijn:

- ☒ AMK bij vermoeden kindermishandeling
- ☒ CJG: voor algemene vragen
- ☒ Consultatiebureau : ontwikkelingsproblemen jonge kinderen
- ☒ Huisarts: voor problemen met mogelijke/waarschijnlijke biologische of genetische oorzaak
- ☒ MEE: wanneer er mogelijk sprake is van een psychische of verstandelijke beperking
- ☒ Pedagoge van GGD-jeugdgezondheidszorg: algemene vragen m.b.t. ontwikkeling en opvoeding
- ☒ VTO-team: wanneer er sprake is van een ontwikkelingsachterstand

Terugkomen op gemaakte afspraken

Binnen 3 maanden nadat het gesprek met de ouders is geweest over het plan van aanpak, wordt er samen met de ouders gekeken of de aanpak het gewenste resultaat heeft gehad. Voorafgaand aan dit gesprek is de evaluatie in het team al geweest. Slaat de aanpak aan dan kan worden besloten de aanpak te handhaven of af te sluiten. Er moet worden afgesproken op welk moment er op het probleem teruggekomen wordt om te kijken of de positieve lijn zich voortzet. Maak duidelijke vervolg afspraken en noteer deze ook in het gespreksverslag. Heeft de aanpak niet het gewenste effect, dan wordt onderzocht welke mogelijkheden er verder zijn. Dit kan betekenen dat de aanpak wordt gewijzigd, of dat er advies wordt gevraagd aan de pedagogisch coach. Het kan ook zijn dat het raadzaam is om hulp in te schakelen van derden. Het initiatief hierin ligt bij de ouders. De resultaten en aanbevelingen in de aanpak worden met de ouders besproken.

Ouders willen geen hulp.

Als ouders de problemen die bij hun kind gesignaleerd zijn niet herkennen of ontkennen en geen hulp willen voor hun kind is het belangrijk dat er toch een vervolggesprek wordt gepland. Het is wenselijk dat zo'n gesprek binnen 3 maanden plaatsvindt, zodat ouders geïnformeerd blijven over hun kind. Per situatie zal bekeken moeten worden of het kind de juiste aandacht en begeleiding op de groep kan krijgen en of het gedrag dat het kind vertoont niet structureel een één op één begeleiding vraagt. Wanneer blijkt dat de zorg die het kind nodig heeft niet op het kinderdagverblijf, peuterspeelplaats of buitenschoolse opvang geboden kan worden, dan zal in overleg met de leidinggevende doorverwezen worden naar een instantie die deze hulp wel kan bieden. De manager kwaliteit kan advies geven aan de hand van de sociale kaart.

Het gedrag van het kind is niet toelaatbaar op de groep

Wanneer het gedrag van een kind niet toelaatbaar is op de groep, zal in overleg met de leidinggevende en de manager groepsopvang worden besloten om de opvang stop te zetten.

Afsluiting

Als er nog steeds zorg bestaat, zal er weer vanaf stap 4 gewerkt worden. Als er geen aanleiding meer is voor zorg, dan moet de zaak afgesloten worden. Dit wordt aan de ouders gemeld. Het dossier wordt dan overgebracht naar de leidinggevende die het op een afgesloten plaats bewaard. Na twee jaar wordt het dossier vernietigd. Ouders moeten geïnformeerd worden over wat er met de gegevens gebeurt.

Nawoord

Opvoeden is hard werken aan de toekomst van de jongste generatie, thuis en in de kinderopvang. Kwaliteit is doorslaggevend voor de effecten die kinderopvang heeft op het welbevinden en ontwikkeling van de kinderen. Ouders moeten ervan op aan kunnen dat het goed zit met die kwaliteit. Zij hebben er recht op te weten hoe het met de kwaliteit van het kinderdagverblijf is gesteld.

Het Pedagogisch beleidsplan opvang biedt ouders en leidsters inzicht in de pedagogische grondbeginselen van onze kinderopvang en is tevens leidraad voor de dagelijkse omgang met uw kinderen. Wij hechten er waarde aan om met u daarover in gesprek te blijven. Deze samenspraak is een voortdurend proces dat leidt tot verdieping en mogelijk tot veranderde inzichten. Daarom is ons Pedagogisch beleidsplan geen eindproduct. Regelmatig zullen wij het plan herzien aan de hand van de resultaten van dit proces. Daarover informeren wij u in de vorm van een herzien Pedagogisch beleidsplan, zodat wij samen met u kunnen blijven bouwen aan de toekomst van onze kinderen.